

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perintö- ja lahjaverolain 14 ja 19 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi perintö- ja lahjaverolakia siten, että ensimmäisen veroluokan veroasteikkoihin lisättäisiin neljäs porras 200 000 euroa ylittävän perintöosuuden tai lahjan osalta. Ylimmän portaan veroprosentti olisi 16.

Esitys liittyy valtion vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012. Lakia sovellettaisiin, kun verovelvollisuus on alkanut lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Perintöveroa suoritetaan perintönä tai testamentilla saadusta ja lahjaveroa lahjaksi saadusta omaisuudesta. Varat arvostetaan verotuksessa verovelvollisuuden syntymisen eli perinnönjättäjän kuolinhetken tai lahjoitushetken käypään arvoon. Veropohja on periaatteessa laaja ja siihen kuuluu kaikenlainen luovutettavissa oleva omaisuus, jolla on varallisuusarvoa. Lakiin sisältyy kuitenkin monia poikkeuksia ja vähennyksiä. Verotueksi katsottavia merkittävämpiä poikkeuksia ovat muun muassa maatilojen ja muiden yritysten sukupolvenvaihdokseen liittyvä, varojen aliarvostamisen kautta myönnettävä huojennus, perintöverotuksessa alaikäiselle lapselle myönnettävä alaikäisyysvähennys ja perillisasemassa olevalle leskelle myönnettävä puoliso vähennys, lesken keskinäisen hallintaoikeustestamentin nojalla saaman omaisuuden verovapaus ja lähiomaisen saaman vakuutuskorvauksen osittainen verovapaus.

Perintöverotus on nettoverotus. Pesän varoista vähennetään pesän velat.

Perintö- ja lahjaverotus on progressiivista, ja veron määrä riippuu sukulaisuussuhteesta. Kevyemmin verotettavan ensimmäisen veroluokan asteikon mukaan verotetaan perinnönjättäjän tai lahjanantajan vanhempia, alenevaa polvea olevia sukulaisia ja puolisoa. Muita perinnön tai lahjan saajia verotetaan toisen veroluokan asteikon mukaisesti.

Perintö- ja lahjaverotusta on lyhyen ajan sisällä kevennetty kahdesti.

Perintö- ja lahjaverolain (378/1940) muutoksella verovapaan perintöosuuden yläraja korotettiin 3 400 eurosta 20 000 euroon ja progressiivisen veroasteikon mukaisten veroprosenttien varallisuusrajoja korotettiin vuoden 2008 alusta. Samalla korotettiin puoliso vähennys 60 000 euroon ja alaikäisyysvähennys 40 000 euroon. Verovapaan perintöosuuden ylärajan korotus vähensi perintöverotuksen piiriin kuuluvien perintöosuuksien määrää noin 60 prosentilla.

Lahjaverotuksessa verovapaaseen ylärajaan tehtiin vain inflaatiotarkistuksen luonteinen muutos korottamalla verovapaan lahjan yläraja 3 400 eurosta 4 000 euroon. Näin perintöveroasteikko ja lahjaveroasteikko eriyettiin toisistaan.

Edellisen hallituskauden aikana oli tarkoitus pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman mukaisesti laajentaa perintö- ja lahjaverolakiin sisältyvän maatilojen ja muiden yritysten sukupolvenvaihdoshuojennusta. Huojennuksen laajentamisesta kuitenkin luovuttiin, ja sen sijasta perintöveroasteikkoa ja lahjaveroasteikkoa muutettiin vuoden 2009 alusta voimaan tulleella lailla alentamalla veroprosentteja kolmella prosenttiyksiköllä kaikissa asteikkojen portaissa. Muutos koski vain ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvia.

Voimassa olevat ensimmäisen ja toisen veroluokan perintö- ja lahjaverosteikot ovat seuraavat:

Perintöveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000—40 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10
60 000—	3 500	13

Perintöveroa maksetaan II veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000—40 000	100	20
40 000—60 000	4 100	26
60 000—	9 300	32

Lahjaveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
4 000—17 000	100	7
17 000—50 000	1 010	10
50 000—	4 310	13

Lahjaveroa maksetaan II veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:

Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
4 000—17 000	100	20
17 000—50 000	2 700	26
50 000—	11 280	32

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukaisesti perintö- ja lahjaverotusta nostetaan valtiontalouden vahvistamiseksi ja tuloerojen kaventamiseksi.

Perintö- ja lahjaverolain 14 §:ään sisältyvää perintöveroasteikkoa ja lain 19 a §:ään sisältyvää lahjaveroasteikkoa muutettaisiin siten, että ensimmäisen veroluokan veroasteikko-

hin lisättäisiin neljäs porras 200 000 euroa ylittävälle perintö- tai lahjaosuuksille. Vero 200 000 euroa ylittävän perintöosuuden tai lahjan osasta olisi 16 prosenttia. Veron määrä 200 000 euron kohdalla olisi perintöveroasteikossa 21 700 euroa ja lahjaveroasteikossa 23 810 euroa.

2 Esityksen vaikutukset

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Seuraavasta taulukosta ilmenee perintöosuuksien jakautuminen perintöosuuksien suuruuden mukaan samoin kuin näistä maksettujen perintöverojen osuus veron kokonaiskertymästä. Tiedot perustuvat vuonna 2009 toimitettuja perintöverotuksia koskeviin tietoihin. Tiedot on saatu tulostustietojärjestelmästä, eikä aineiston perusteella voida tehdä tarkkoja johtopäätöksiä todellisista lopullisista verotuspäätöksistä.

Perintöosuus, euroa	Perinnönsaajat, %	Perintövero, %
20 000 — 40 000	48,5	4,6
40 000 — 60 000	20,3	6,8
60 000 — 100 000	16,4	13,0
100 000 — 150 000	7,4	11,8
150 000 — 200 000	3,0	7,6
200 000 — 500 000	3,5	16,8
500 000 — 1 000 000	0,5	5,7
Yli 1 000 000—	0,3	33,7
Yhteensä	100,0	100,0

Saadut perinnöt painottuvat pieniin perintöosuuksiin, kun taas perinnöistä maksetut verot painottuvat voimakkaasti suurempiin perintöosuuksiin. Perintöosuuksien mediaaniarvo oli runsaat 40 000 euroa ja perintöosuuksien keskiarvo puolestaan vajaat 88 000 euroa.

Ehdotetun muutoksen verotuottovaikutuksen arviointi on vaikeaa, koska erityisesti suurimmista perintöosuuksista kertyvän veron määrä vaihtelee merkittävästi vuosittain. Tämä johtuu ensinnäkin siitä, että suurissa kuolinpesissä arvopaperimarkkinoiden suhdannevaihteluille alttiin rahoitusvarallisuuden osuus on olennainen. Verotuksen toimitamisrytmi Verohallinnossa voi myös vaikuttaa merkittävästi verovuosiakohtaisiin eroihin. Esimerkiksi vuonna 2009 pääkaupunkiseudun verotoimistossa toimitettujen verotusta

koskevien tietojen mukaan alueella perittävän varallisuuden arvo I veroluokan 200 000 euroa suuremmissa perintöosuuksissa oli runsaat 67 prosenttia kaikkien perintöverotuksen piiriin kuuluvien perintöosuuksien yhteenlasketusta arvosta, kun vastaava osuus koko maan tasolla oli 37 prosenttia. Siten pelkästään yhden verotoimiston verotuksen toimittamisen ajoittumisella voi olla huomattava vaikutus suuremmista perinnöistä kertyvän veron osuuteen koko vuoden perintöverokertymästä. Lisäksi yksittäisillään erityisen vaurilla kuolinpesillä on suuri vaikutus perinnöistä kertyvän veron määrään.

Vuonna 2009 toimitettuja perintöverotuksia koskevien tietojen mukaan yli 200 000 euron määräisistä perintöosuuksista kertyvän veron osuus perintöveron tuotosta ensimmäisessä veroluokassa oli runsaat 62 prosenttia, kun vastaava osuus vuonna 2010 oli 30 prosenttia. Veron määrät on laskettu vuonna 2009 voimaan tulleiden perintöveroasteikkojen mukaan.

Vuoden 2012 perintövero- ja lahjaverokertymäksi ilman nyt ehdotettuja muutoksia on arvioitu 430 miljoonaa euroa, josta lahjaveron osuus on noin 50 miljoonaa euroa ja perintöveron osuus noin 380 miljoonaa euroa.

Veroprosentin korottaminen 3 prosenttiyksiköllä 200 000 euron ylittävien perintöosuuksien osalta lisäisi perintöverokertymää vuositasolla arviolta 31 miljoonalla eurolla, eli vajaalla 9 prosentilla. Arvio perustuu ole-

tukseen, että perintöverokertymä ilman nyt ehdotettavia muutoksia olisi edellä mainittu 380 miljoonaa euroa ja että 200 000 euroa suurempien perintöosuuksien osuus perityistä varoista olisi sama kuin vuonna 2009 toimitetuissa perintöverotuksissa.

Lahjaveron kertymän arvioidaan lakimuutoksen vuoksi kasvavan 4 miljoonalla eurolla. Yhteensä lain muutos kasvattaisi perintöveron ja lahjaveron tuottoa vuositasolla 35 miljoonalla eurolla.

Perintöveron ja lahjaveron korotuksen tuotosta kuitenkin vain osa kertyisi vuonna 2012 perunkirjoituksen toimittamiselle säädetyn ajan, verotuksen toimittamisen ja maksuunpanon vaatiman ajan sekä veron maksuajan vuoksi. Veroprosentin nousun voidaan toisaalta olettaa johtavan kaavailtujen lahjoitusten aikaistamiseen, mikä lisäisi lahjoitusten määrää ennen muutoksen voimaantuloa ja johtaisi lahjoituksista suoritettavien verojen kertymän kasvuun vuoden 2012 aikana.

Mainittujen syiden takia perintöveron ja lahjaveron korotus kasvattaisi näiden verojen kertymää vuonna 2012 arviolta 10—15 miljoonalla eurolla.

Muutos kiristäisi sekä suhteellisesti että euromääräisesti eniten suurimpien perintöosuuksien verotusta, jolloin kiristys olisi enimmillään 23 prosenttia. Muutoksen euromääräinen ja suhteellinen vaikutus eräiden perintöosuuksien määrällä ilmenee alla olevasta taulukosta.

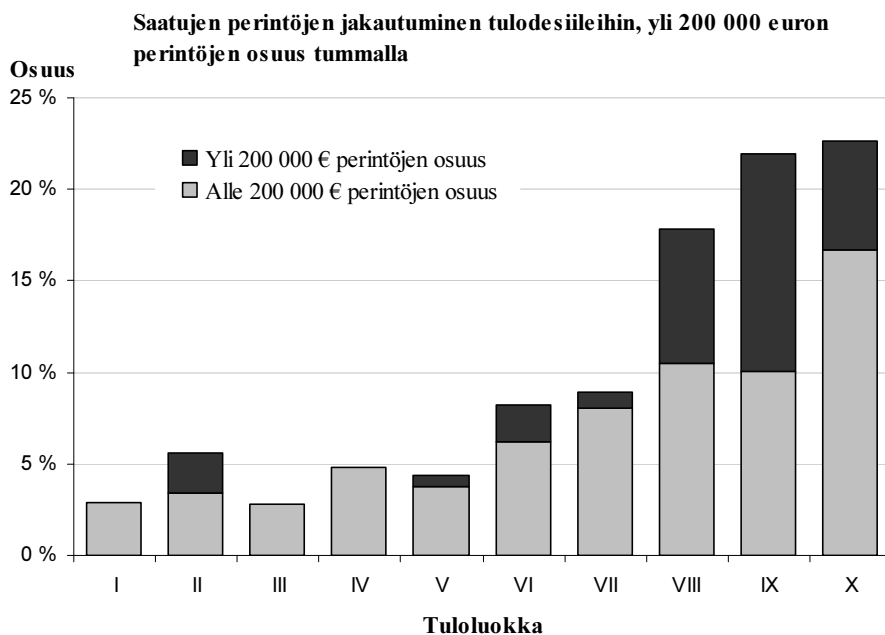
Perintöosuuden arvo	Veron määrä		Muutos	
	Nykyinen asteikko	Uusi asteikko	Euroa	%
200 000	21 700	21 700	0	0
400 000	47 700	53 700	6 000	13
1 000 000	125 700	149 700	24 000	19
2 000 000	255 700	309 700	54 000	21
10 000 000	1 295 700	1 589 700	294 000	23

2.2 Vaikutukset kotitalouksien taloudelliseen asemaan

Perinnöt ja lahjat ovat vastikkeetonta tuloa saajalleen. Perintö- ja lahjaverotuksessa jakopoliittisilla tavoitteilla on ollut vahva rooli. Tämä ilmenee veroasteikon progressiivisuudessa. Perintö- ja lahjaverotuksen kiristäminen suurimpien perintöosuuksien ja lahjojen osalta vähentäisi perinnöistä ja lahjoista johdettavaa tulo- ja varallisuuserojen kasvua.

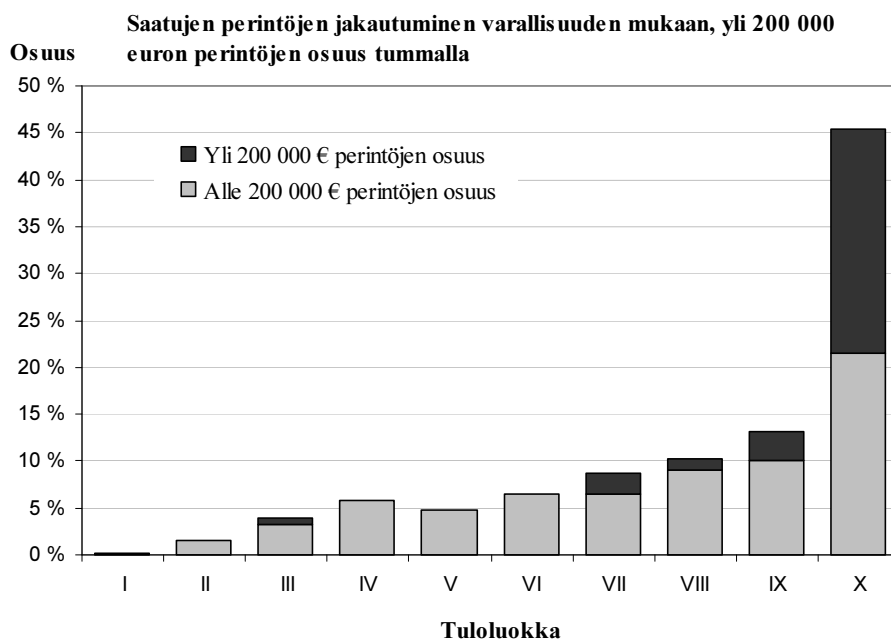
Tulonjaon näkökulmasta on lisäksi pantava merkkeille, että saatujen perintöjen ja lahjojen arvon sekä saajien tulotason ja varallisuustason välillä on selvä positiivinen korrelaatio. Perinnöt ja lahjat siten voimistavat saajien kesken muutoinkin vallitsevia varallisuuseroja.

Alla olevasta kuviosta ilmenee vuosien 2000–2004 aikana kotitalouksien saamien perintöjen jakautuminen eri tuloluokkiin Tilastokeskuksen vuoden 2004 varallisuustutkimuksen mukaan.

Yli 200 000 euron perintöjen osuus kaikista saaduista perinnöistä on eroteltu kunkin tuloluokan saamasta osuudesta. Lähes kaksi kolmasosaa saaduista perinnöistä ja lahjoituksista kohdistuu kolmeen ylimpään tulokymmenykseen. Euromäärältään suurimmat perinnöt kohdistuvat niin ikään ylempiin tuloluokkiin. Yli 200 000 euroa perinnöksi saaneista kotitalouksista 82 prosenttia kuuluu kolmeen ylimpään tulokymmenykseen.

Euromääräisesti suurimmat perinnöt kohdentuvat selvästi varallisuustasoltaan korkeimpiin tuloluokkiin. Alla olevassa kuviossa näkyy saatujen perintöjen suhteellinen osuus kotitalouksien omistaman varallisuuden mukaan järjestetyissä luokissa. Lähes 80 prosenttia yli 200 000 euron perinnöistä kohdentuu ylimpään varallisuusluokkaan.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran, kun verovelvollisuus alkaa lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus.

Laki**perintö- ja lahjaverolain 14 ja 19 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 14 ja 19 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1079/2008, seuraavasti:

14 § Perintöveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:			19 a § Lahjaveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:		
Verotettavan osuuden arvo eu-roina	Veron vakioerä osuuden alara-jan kohdalla eu-roina	Veropro-sentti yli-menevästä osasta	Verotettavan osuuden arvo eu-roina	Veron vakioerä osuuden alara-jan kohdalla eu-roina	Veropro-sentti yli-menevästä osasta
20 000—40 000	100	7	4 000—17 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10	17 000—50 000	1 010	10
60 000—200 000	3 500	13	50 000—200 000	4 310	13
200 000—	21 700	16	200 000—	23 810	16

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-ta 20 .

Lakia sovelletaan, kun verovelvollisuus on alkanut päivänä kuuta tai sen jälkeen.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Jutta Urpilainen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

perintö- ja lahjaverolain 14 ja 19 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 14 ja 19 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1079/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 § Perintöveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:			14 § Perintöveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:		
Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta	Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000—40 000	100	7	20 000—40 000	100	7
40 000—60 000	1 500	10	40 000—60 000	1 500	10
60 000—	3 500	13	60 000—200 000	3 500	13
			200 000—	21 700	16

19 a § Lahjaveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:			19 a § Lahjaveroa maksetaan I veroluokassa seuraavan asteikon mukaan:		
Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta	Verotettavan osuuden arvo euroina	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
4 000—17 000	100	7	4 000—17 000	100	7
17 000—50 000	1 010	10	17 000—50 000	1 010	10
50 000—	4 310	13	50 000—200 000	4 310	13
			200 000—	23 810	16

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan, kun verovelvollisuus on alkanut päivänä kuuta tai sen jälkeen.